

Els Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni: Com ho tenim?

Suplement del Quadern núm. 174 de CJ - (n. 209) - Juny, 2011
Roger de Llúria, 13, 08010 Barcelona - Tel. 93 317 23 38, fax 93 317 10 94
info@fespinal.com - www.cristianismeijusticia.net

Avui en dia rebem molta informació per múltiples canals i sovint ens saturem amb tanta dada i tanta estadística. A més, és veritat que és difícil reflectir amb números una determinada realitat, ja que aquesta és sempre molt més complexa i diversa. De totes formes, creiem que és important posar sobre la taula algunes d'aquestes dades, contextualitzar-les i extraure'n conclusions. Per a això ens fixarem, sobretot, en com hem avançat en la consecució dels Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni (ODM)^a. Aquests objectius van ser fixats per l'ONU l'any 1990 i plantegen uns objectius concrets en matèria de desenvolupament que s'haurien de complir l'any 2015, per la qual cosa analitzar en quina situació ens trobem ens pot ajudar a veure si estem o no en el bon camí.

1. Un breu test

Així, doncs, aquí té un breu test per a avaluar els seus coneixements sobre el món en

el qual vivim, i que estem construint entre tots:

1. Un(a) nen(a) noruec(ga) que l'any 2010 estigués a punt d'entrar a l'escola, podia esperar una educació que durés una mitjana de 17,3 anys. Per a un nord-americà en serien 15,7, i per a un espanyol, 16,4. Quants anys serien per a un nen de països com Níger, Angola, Sudan o Tanzània?

- a) De 0 a 5
- b) De 6 a 8
- c) De 8 a 10

2. Respecte a 1990, els països de l'Àfrica subsahariana han millorat en educació (en nombre d'anys d'escolarització)?

- a) No, en general han empitjorat
- b) S'han mantingut més o menys igual
- c) Sí, en general han millorat

3. L'esperança de vida en néixer a països com Noruega, Japó o Espanya és superior als 80 anys. Quants països creu que te-

nen una esperança de vida inferior a 50 anys?

- a) Cap
- b) Entre 1 i 10
- c) Més de 10

4. A Zimbabwe tenien l'any 1980 una esperança de vida de 59 anys. Quina tenen el 2010?

- a) 47
- b) 60
- c) 73

5. La taxa de mortalitat infantil (nens menors de 5 anys) és de 6 de cada 1.000 als països desenvolupats. Als països en vies de desenvolupament era de 100 per cada 1.000 l'any 1990, i un dels Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni de Nacions Unides era reduir-la en dues terceres parts (a 33 de cada 1.000). Quina creus que era la taxa el 2008?

- a) 98
- b) 72
- c) 53

6. Internet ha sigut un dels grans avenços tecnològics de les darreres dècades. A països com Holanda, Suècia o Islàndia, gairebé el 90% de la població té accés a aquesta xarxa global. A alguns països, en canvi, la penetració d'Internet és molt menor. Quants països tenen menys d'un 10% de la població amb accés a Internet?

- a) 26
- b) 47
- c) 69

7. L'any 1981, un 52% de la població vivia amb menys de 1,25\$ al dia (situació de pobresa extrema). Quin era aquest percentatge l'any 2005?

- a) Havia baixat al 26%
- b) Havia baixat al 43%

c) S'havia mantingut en el 52%

8. L'any 1981, 2.500 milions de persones vivien en situació de pobresa (menys de 2\$ al dia). Quina va ser l'evolució fins al 2005?

- a) Va disminuir a 1.300 milions
- b) Va augmentar a 2.600 milions
- c) Va augmentar a 3.400 milions

9. Un dels ODM és eradicar la fam, per la qual cosa es va establir com a objectiu que la població amb nutrició insuficient es reduís del 20% l'any 1990 al 10% el 2015. L'any 2001 havia baixat al 16%, quin era el percentatge de la població mundial amb problemes de desnutrició el 2006?

- a) Va seguir baixant fins al 12%
- b) Es va estancar en el 16%
- c) Va tornar a pujar al 20%

10. L'any 1970, els països desenvolupats van prometre destinar el 0,7% del PIB per a Ajuda Oficial al Desenvolupament. Quants països havien complert aquesta promesa el 2007?

- a) 5
- b) 25
- c) 50

2. Les respostes

1. (a) Aquests quatre països (i 5 més) tenen una expectativa de menys de 6 anys d'instrucció, la qual cosa significa que, de mitjana, un nen no acabaria ni tan sols l'educació primària. De fet una gran majoria dels nens tot just estarà escolaritzada durant 2 o 3 anys (font: PNUD).

2. (c) Es pot dir que en els darrers 20 anys els nivells en educació han millorat, tot i que començaven en nivells molt baixos. Països com Txad, Uganda, Níger o Burkina Faso han doblat els anys d'educació, altres

com Mali, Guinea, Etiòpia o Moçambic han tingut augments encara més grans, mentre que alguns com Angola, Sudan o Tanzània s'han mantingut pràcticament igual (font: PNUD). Malgrat tot, l'objectiu de les Nacions Unides d'aconseguir l'educació universal l'any 2015 es manté com una quimera.

3. (c) Més de 10 països (14, concret) tenen una esperança de vida que no arriba als 50 anys. Els últims en aquest rànquing són Afganistan i Lesotho, amb 44,6 i 45,9 anys, respectivament, però també es troben en aquesta trista llista la R. D. del Congo (amb més de 60 milions d'habitants) i Nigèria (més de 160 milions d'habitants), ambdós amb una esperança de vida en néixer de 48 anys (font: PNUD).

4. (a) L'esperança de vida a Zimbabwe ha disminuït als 47 anys. En realitat hi va haver un fort descens fins l'any 2005 (41,7) i ha pujat lleugerament des d'aleshores (font: PNUD).

5. (b) La taxa de mortalitat infantil als països en vies de desenvolupament l'any 2008 era de 72 nens de cada 1.000, per tant ha disminuït, però encara queda molt lluny dels objectius marcats per l'ONU. A més, a la regió de l'Àfrica subsahariana aquesta taxa és de 144 nens de cada 1.000, i en termes absoluts ha augmentat des dels 4 milions de 1990 fins als 4,4 milions l'any 2008. Entre les causes destaquen la desnutrició infantil, la manca de tractament per a malalties "fàcilment curables", com ara diarrees i pneumònies, i el fet que menys de la meitat dels parts comptin amb una atenció sanitària apropiada (font: Nacions Unides, informe 2010 sobre els ODM).

6. (c) A 69 països no arriba a una de cada deu persones les que tenen accés a Internet (font: PNUD).

7. (a) El percentatge de persones vivint en situació de pobresa extrema (menys

d'1,25 \$ al dia) ha disminuït al 26%, la qual cosa suposa haver passat de 1.900 a 1.400 milions de persones. L'objectiu és que aquest percentatge arribi al 23% l'any 2015, la meitat del 46%, que era la xifra de 1990 (font: Nacions Unides, informe 2010 sobre els ODM).

8. (b) Segons el mateix informe, encara que en termes relatius el nombre de persones que viuen en situació de pobresa ha disminuït (ha passat de ser el 70% al 48% de la població mundial), el nombre de pobres va augmentar a 2.600 milions (font: Nacions Unides, informe 2010 sobre els ODM).

9. (b) La reducció de la fam no ha prosperat en els darrers anys, i es va estancar en el 16% de la població mundial l'any 2006. A més, la crisi alimentària de 2008 i la consegüent pujada del preu dels aliments ha fet que l'objectiu de reduir aquesta xifra fins al 10% quedi cada vegada més lluny.

10. (a) Només 5 països han complert la promesa del 0,7% (Luxemburg, Holanda, Dinamarca, Noruega i Suècia). Espanya ha pressupostat per al 2011 un 0,4% (font: Plataforma 0,7).

3. Conclusions

Com ha anat l'"examen"? Massa optimista o pessimista? Està ben informat sobre els avenços i les desigualtats que existeixen en el desenvolupament dels països?

El cert és que les estadístiques que apareixen en aquest test no són més que una petita mostra de les moltes dades que es poden obtenir dels informes de les Nacions Unides i altres organismes nacionals i internacionals, però ens donen una idea de l'avenç en matèries com l'educació, la salut o la cooperació. Com deïem, hem fet un èmfasi especial en l'avenç en alguns dels ODM, que ens han indicat si anem pel ca-

mí correcte. Si mirem la informació de manera global –quelcom arriscat quan rere cada estadística hi ha països i realitats molt diferents, les circumstàncies particulars dels quals poden quedar emmascarades en agregar-hi les dades– es distingeixen dues tendències: 1) s'està avançant; i 2) les desigualtats segueixen clamant al cel.

Per una part, els avenços tecnològics i sanitaris de les darreres dècades, així com l'estabilització política de determinades regions, han permès que molts països en vies de desenvolupament hagin fet veritables avenços en educació i salut. Fins i tot així, no s'ha d'oblidar que aquests avenços s'han donat de manera desigual en funció de la regió (amb Àsia com la zona amb més creixement i l'Àfrica subsahariana amb avenços mínims i fins i tot retrocessos en alguns països) i no han sigut tan importants com s'esperava; n'hi ha prou d'observar com la majoria d'ODM (previstos per al 2015) encara es troben molt lluny del seu compliment. És a dir, amb els recursos i els coneixements de què disposem, hauríem d'estar avançant molt més ràpidament en el camí del desenvolupament dels països més desfavorits.

Per una altra banda, la situació de precarietat en la qual viu una part tan important de la població mundial, no només no ens pot deixar indiferents sinó que ens ha d'indignar. És a dir, no ens podem alegrar massa perquè hi hagi 500 milions de persones menys vivint en pobresa extrema sabent que encara estan en aquesta situació 1.400 milions de persones, cada una amb els seus noms i cognoms, amb els seus somnis truncats i el seu calvari diari. Tampoc no podem

celebrar que hi hagi 30 milions més de nens escolaritzats quan encara queden 115 milions de nens sense escolaritzar, ja que quan siguin més grans ho tindran més difícil per a lluitar pels seus drets i desenvolupar-se com a persones. No ens podem alegrar quan sabem que una de cada quatre persones que viuen a les ciutats (789 milions) ho fan sense unes instal·lacions adequades de sanejament; que 1.000 milions de persones no tenen accés a aigua potable, mentre que a les grans ciutats es malbaraten entre 250 i 500 milions de m³ d'aigua cada any; que 10 milions de nens moren a l'any per malalties que són fàcilment curables... i podríem seguir omplint fulls i més fulls, amb dades globals i locals, però sempre amb rostres concrets rere les fredes estadístiques.

Per acabar, un apunt breu sobre la conjuntura actual: si ens fixem en els ODM, veiem que diversos objectius (disminució de la pobresa, eradicació de la fam, universalització de l'educació...) han patit un estancament aquests darrers anys. El motiu és la desacceleració de l'economia a escala mundial, però el que no sembla just és que la població dels països en vies de desenvolupament estigui pagant les conseqüències d'una crisi originada, fonamentalment, a les grans institucions financeres dels països desenvolupats. I més encara quan els diners que s'haurien de destinar a l'ajuda al desenvolupament s'han desviat als grans bancs. Allà els directius i accionistes no han trigat a tornar a uns sous i beneficis desmesurats.

Guillermo Casasnovas
Cristianisme i Justícia

a. 1. Eradicar la pobresa extrema i la fam; 2. Educació universal; 3. Promoure la igualtat de gènere; 4. Reducció de la mortalitat infantil; 5. Millorar la salut materna; 6. Combatre el VIH/sida, el paludisme i altres malalties; 7. Sostenibilitat del medi ambient; 8. Fomentar una associació mundial per al desenvolupament.